

Виступ Президента України на прес-конференції «Стратегія-2020»

ШАНОВНІ СПІВВІТЧИЗНИКИ!

Сьогодні перед Україною питання «Бути чи не бути» постало з гостротою, не меншою, ніж сотні років тому перед героєм знаменитого твору Шекспіра.

Ми скинули тиранію. Ствердили європейський вибір. Встояли у нелегкій боротьбі із зовнішнім ворогом. І в мене немає сумніву, що мир точно не за горами.

Та внутрішній виклик, який стоїть перед нами, - він не менший, ніж загроза зі Сходу. Корупція, бідність, економічна відсталість - це найсильніший союзник бойовиків, терористів та інтервентів. Бо вони воювали з нами не за окремі райони Донбасу, де й окопалися їхні недобитки. Їхня мета - знищити нашу державу, не давши нам впевнено зверстися на ноги й стати успішним проектом, гідним наслідування.

Тому й кажу ж, що «Бути чи не бути». Тому з реформами нам - аж горить. Я впевнений, що шлях непростих, тектонічних змін нам треба не просто пройти, а пробігти! Політична воля на це в української влади і в мене, як в українського Президента, точно є! А от дороги ж назад - точно немає, бо там самі знаєте, що і хто. І нам, як в тій біблійській притчі, головне - не озиратися назад.

Розповідь про моє бачення «Стратегія-2020» дозволяє почати з філософії. Як писав Григорій Сковорода у вірші «De libertate»: «зрівнявши все злото, проти свободи воно лиш болото».

Хочеться відверто поговорити із суспільством, на яких цінностях будувати нову країну.

Ми переживаємо надзвичайні події в надзвичайні часи. Ніколи вже не буде так, як було до Революції гідності, нашої з вами Вітчизняної війни за нашу незалежність та змагань, навіть не змагань, а просто війни і боротьби за мир. Саме нам кинуто виклик, з яким не стикалася жодна європейська країна з часів Другої світової війни. Це перша в новітній історії континенту спроба не просто пережити кордони, а стерти з карти цілу країну, знищити окрему велику європейську націю, свідому своєї історії, традицій, спільної долі, славного минулого і величного майбутнього.

Та ворог грубо прорахувався. Він зробив нас ще сильнішими. Українська політична нація остаточно ствердилася на всіх теренах - західних і східних, північних та південних. І надійно цементує їх Центр України. Любов до Вітчизни, спільна боротьба українськомовних та російськомовних за свою Батьківщину, за свободу, за гідність, за право на майбутнє - все це знищило поділи країни за географічною, етнічною, мовною та конфесійною ознаками.

Настане час, я впевнений - горітимуть у пеклі автори ролика десятилітньої давності про три сорти. А громадяни України були,

і будуть єдиною родиною.

Та те, що випало на нашу долю, посилює не лише всенародну солідарність. Воно згуртувало саму Європу, весь трансатлантичний простір. Тривалий період стабільного та благополучного життя розслабив Європу, створив ілюзію, ніби запанував вічний мир. Ніби європейські цінності перемогли і поділяються на всьому без виключення просторі від Лісабону до Владивостока. Та мир виявився крихким. Конструкція, що його забезпечувала, ненадійною. І в безпеці вже не почуватися ніхто.

Заперечення у недругів Європи викликають саме її цінності, які є основою існування європейської цивілізації.

Цінності Відродження та Просвітництва, «весни народів» середини XIX століття. І «осені народів» 80-х років минулого століття, коли вправ Берлінський мур. Очевидним є намагання повернути Європу в часи, які історики називають «болісними минавшинами», в епоху протистояння великих держав і поставлених під сумнів кордонів не тільки в Європі, але в усьому світі, сфер впливу та боротьби за життєвий простір.

Не менш явною була і залишається спроба вбити клин між двадцятьма вісьма країнами Європейського Союзу. Неприхованим виглядає і розрахунок на те, що спільної мови не знайдуть Сполучені Штати Америки та 28 держав Євросоюзу. Дякуючи Богам, всім цим планам теж не судилося збутися.

Це Україна й українці своєю відважною боротьбою за Європу та європейські цінності послабили відцентрові тенденції в ЄС. Згуртували і зміцнили цей союз і всю систему трансатлантичної солідарності. Тисячі українців віддали свої життя не лише за свою країну, але й за омріяну поколіннями Європу.

Ми надто багато вистраждали в соціалістичному таборі - назвали ж це утворення табором! саме для того, щоб дозволити комусь опустити залізну завісу по нашому західному кордону.

Саме тому сьогодні на нашому східному кордоні - форпост боротьби за об'єднану Європу. Звідси така велика підтримка України спільнотою демократичних держав і народів світу. І розуміння, що наша остаточна перемога буде перемогою всієї Європи.

На українську революцію тринадцятого-чотирнадцятого років слід дивитися як на велику історичну подію. Саме вона завершує тривалий процес національних демократичних революцій, який почався в Нідерландах ще в XVI столітті. Вона подібна американській війні за незалежність, коли вільні громадяни зуміли вистояти проти колоніальних метрополій і виборили волю. Вона підхопила гасло Великої французької революції: «Свобода, рівність, братерство» - Гідність.

Свобода. Майбутнє.

Хіба не є подібною ціннісна формула української революції? В цих історичних паралелях - добра й погана новина. Добра: двері Євросоюзу для нас відчинені. Я в цьому абсолютно впевнений. Голос щодо відкритих дверей в Європі лунає все голосніше і голосніше.

Востаннє це зафіксовано у важливому для нас рішенні Європейського Парламенту, ухваленому минулого тижня після синхронної з Верховною Радою України ратифікації Угоди про асоціацію. Я впевнений, що ці події в Києві і Брюсселі дали нам тверду надію, навіть переконання, що ми зможемо найближчим часом отримати перспективу членства в Європейському Союзі. Так, ми маємо повне право в ці двері постукати. Виховані люди, навіть коли й замка немає, стукають в двері і без запрошення не заходять.

Але є в той же час не дуже втішна новина: наша революція перемогла з великим запізненням на кілька століть.

І у нас є лише кілька років, щоб подолати критичне відставання. Я впевнений, що нам треба його не просто пройти, не проповідати, а пробігти і пролетіти. Мета наших амбітних реформ - досягти європейських стандартів життя і підготуватися до того, щоб двадцятого року подати заявку на членство в Європейському Союзі.

Саме тому наш національний план реформ називається «Стратегія-2020». Бо тільки реформи можуть оновити державу, яка не здатна відповідати на запити громадян.

Альтернативою цьому є тотальний колапс. Тільки реформи здатні задовольнити революційні очікування українських громадян, активної, пасіонарної частини нашого суспільства. Альтернатива - потужний протест. Тільки реформи дадуть відповідь на вимоги потенційних міжнародних інвесторів. Альтернатива - залишитися наодинці з Росією. Реформи - це не лише шлях до сталого розвитку. Від них залежить саме наше існування. Тому й сказав на початку, що зараз питання полягає саме «бути чи не бути» Україні. І я впевнений: звичайно, що бути. І для того, щоб бути, нам треба зламати неофеодалну політико-економічну модель. Демонтувати механізм, що збагачує невелике коло олігархів та корумпованої бюрократії, які фактично приватизували державу і потрошать її, наче м'ясник коров'ячу тушу.

Маємо обов'язково перейти до такого суспільства, у якому панує порядок відкритого доступу, говорять термінологією нобелівського лауреата з економіки Дугласа Норта.

Природним станом більшості держав світу є такий соціальний устрій, в якому вузьке коло осіб, побудоване на корумпованій мережі особистих зв'язків, користається доступом до владної ренти, до найбільш цінних ресурсів та найприбутковіших видів діяльності. На жаль, саме до такої більшості країн зараз належить Україна.

Найуспішніші ж країни разом з тим створили соціальний порядок відкритого доступу з рівними можливостями користуватися ресурсами, займатися будь-якими видами діяльності. З конкуренцією в економіці та політиці, дотриманням демократичних та ринкових процедур. Така країна - для всіх, а не лише для обраних. Подібний порядок в усій Західній Європі панує вже десятки, а в деяких - і сотні років.

Але нас має надихати приклад останніх десятиліть.

Саме за ці 25 років наші найближчі сусіди по Центральній Європі вийшли із спільної сірої радянської шинелі. Вони вже одяглися на вишуканий європейсь-

кий манер, буквально увірвалися до кола держав із соціальним порядком відкритого доступу та відповідно набагато вищим рівнем життя.

Чим ми гірші? Чому немає реформ? Запитання, яке лунає від громадських активістів, підприємців, робітників та освітян і вже навіть від наших міжнародних партнерів. Головна причина зволікання ніби була очевидною і всім зрозумілою, це - війна.

Це були сто днів, коли ми не лише Президент як Глава держави, а й весь український народ вели свою війну за мир. Вона дійсно відволікала нашу увагу, ресурси та енергію. Я не маю жодного сумніву, що мій мирний план спрацює, що головна, найбільш небезпечна частина війни - вже в минулому, дякуючи героїзму українських воїнів. Тим більше війна - додатковий аргумент на користь невідкладних змін.

З малодієздатною державою недовго і програти. А задовольнити оборонні потреби може лише сильна, потужна економіка. Реформи мають бути системними, одночасно торкатися одразу всіх політичних, економічних та соціальних інституцій. Саме тому «Стратегія-2020» передбачає понад 60 реформ та спеціальних програм, запускатися які треба майже одночасно.

План, здається, непосильний, але згадаймо прислів'я: «Очі боються, а руки роблять». Коли ми намагалися на початку обговорювати, нам не радили починати реформувати всі сфери суспільства, бо наживем дуже велику кількість ворогів, опонентів реформ, які нібито можуть одночасно знищити прихильників реформ, активне громадянське суспільство. Ні. Мене не цікавить, хто проти реформ. Для мене принципово, що український народ - за реформи. Я впевнений в тому, що у нас насправді просто немає іншої альтернативи. І саме тому 100 днів тому команда українських фахівців приступила до розробки цього плану реформ.

Я визначив в ньому вісім пріоритетних сфер, зміни в яких або вирішують найгостріші проблеми, або створюють інституційні передумови для проведення інших реформ.

Отже, наші пріоритети. Перше - антикорупційна реформа, оновлення влади та бюрократичного апарату. Перше - судова реформа. Перше - реформа правоохоронних органів. Перше - децентралізація та реформа державного управління. Перше - податкова реформа. Перше - дерегуляція та розвиток підприємництва. Перше - реформа системи безпеки та оборони. До цього я би додав дві спеціальні нагальні програми - енергонезалежність нашої держави та подальшої популяризації України в світі.

Бо Україна, як позитивний бренд, набула надзвичайно високої капіталізації, яку слід конвертувати в потужний потік іноземних інвестицій в українську економіку.

Я не буду детально викладати напрацювання по кожній із названих реформ. Зазначу лише, що головною з них вважаю судову реформу. Чому? Не тому, що я під враженням свого ранкового візиту на з'їзд суддів. Рівно як і рішення судді Печерського суду про звільнення командира роти «Беркуту», що підозрюється у розстрілі учасників акції протесту на Інститутській. На з'їзді зроблять якісь кроки в правильному напрямку.

Але то лише косметика. Все значно глибше. Суть усіх реформ зводиться в принципі до того, щоб замість поганих, нечесних і нерівних правил гри створити хороші, чесні й справедливі. Нові правила, які б сфери вони не стосувалися, не запрацюють ніде і ніколи, якщо не постане неупереджена інстанція. Інстанція, яка

безпристрасно наглядатиме за їх дотриманням.

Судову реформу можна вважати свого роду «передреформою», як і зміни в сфері держуправління. Вся державна машина підлаштована зараз під корупційні інтереси. Такий у неї «тонінг». І влада останніми десятиліттями комплектувалася за принципом негативного відбору. Не професійними якостями шукали фахівців, а призначали своїх. І в результаті досягли руйнівного поєднання корупційності, непрофесіоналізму і безвідповідальності. В нинішньому стані бюрократія є непереборною перешкодою для реформ. В чому - в чому, а саме в цьому вона є консолідована, активна і винахідлива.

Відтак, реформам має передувати радикальне оновлення чиновницького корпусу.

Собі особисто, мозковому центру реформ в Адміністрації Президента, в Кабінеті Міністрів ставлю завдання: пакет законопроектів для старту пріоритетних реформ підготувати до відкриття першого засідання новообраної Верховної Ради. А від старого Парламенту вже 14 жовтня категорично вимагатиму ухвалення закону про Національне антикорупційне бюро.

Ми й достроково вибори ініціювали для того, щоб зрушити реформи з мертвої точки. Підготовку і проведення реформ необхідно здійснювати в режимі постійного зв'язку з експертами, громадянським суспільством.

Навіно думати, ніби для здійснення реформ достатньо законів, указу Президента чи постанови Уряду. Замало віддати наказ. Потрібно мати «бійців», які будуть свідомо і послідовно його виконувати. Коли на нас напали, захищати Україну стали сотні тисяч українців.

Так само нам потрібна регулярна армія реформаторів, фахівців з організаційними здібностями.

І в цьому я бачу завдання Національної ради реформ. Я впевнений в тому, що альтернативи зараз у нас немає. Я не маю жодного сумніву, що наші спільні зусилля приведуть до успіху, що детально розроблений план реформ, до речі, презентовано лише його основну частину, сьогодні охопить значну частину громадськості. І ця робота вже йде.

Дорогі друзі! Не маю сумніву, що коли ми цю роботу почали, в Адміністрації Президента зараз відпрацьовуються механізми залучення до державної служби представників приватного сектора, найкращих випускників вітчизняних і закордонних університетів.

Треба залучати людей, для яких девізом є крилаті слова американського президента Кеннеді. «Ask not what your country can do for you; ask what you can do for your country». «Не питай, що твоя країна може зробити для тебе. Питай, що ти можеш зробити для своєї країни». І дозволяє сьогодні застерігти: не чекайте від «Вашингтона якихось позитивних змін. Ми маємо покладатися в першу чергу на себе.

Чи хотів би я увійти в українську історію як Президент-реформатор? Звичайно, що так. Але я готовий поступитися цією почесною місією, поступитися цією амбіцією на користь колективного авторства і реформи мають стати плодом спільних зусиль всіх гілок влади, суспільства, бізнесу.

Моя ж функція як Президента створити політичні умови, сприятливі для проведення реформ. Для того розпустив Верховну Раду, для того призначив позачергові вибори. І я впевнений в тому, що результатом виборів 26 жовтня буде створення реформаторської більшості у Верховній Раді.

(Початок. Закінчення на 3 стор.)